

Snösätra Kulturplats

Slutrapport

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Mål och avgränsningar	3
1.1.1	<i>Effektmål</i>	3
1.1.2	<i>Projektmål</i>	3
1.1.3	<i>Projektbeskrivning</i>	3
1.1.4	<i>Avgränsning</i>	4
1.1.5	<i>Milstolpar</i>	5
2	Resultat	6
2.1	Måluppfyllelse	6
2.1.1	<i>Effektmål – Kulturplats Snösätra</i>	6
2.1.2	<i>Projektmål</i>	7
2.2	Ändringsönskemål och restlista	9
2.3	Tidsplan	9
2.4	Projektbudget	9
3	Arbetsätt	10
3.1	Projektorganisation	10
3.1.1	<i>Lärdomar</i>	11
3.2	Samarbetsformer	11
3.3	Metoder och verktyg	11
3.4	Kvalitetssäkring	11
4	Övriga erfarenheter	11
4.1	Resurshantering	11
4.2	Arbetsätt i projektet	11
4.3	Projektdokument och styrning	12

1 Inledning

1.1 Mål och avgränsningar

1.1.1 Effektmål

Projektets syfte är att under projekttiden och utifrån tidigare arbete påbörja en etablering av en kulturplats i Snösättra. Kulturplatsen ska bidra till stadens mål för social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet

Projektets effektmål har varit att Kulturplatsen i Snösättra

1. har ett brett utbud med många olika aktörer och användare och där gatukonsten har en fortsatt roll
2. är öppen, välkomnande och fri från diskriminering samt att området är tillgängligt och öppen för alla
3. har en långsiktigt hållbar organisation
4. har verksamheter som bedrivs i samklang med Rågsveds naturreservat
5. har verksamheter som är lagliga och bedrivs inom ramen för vad som är tillåtet.

1.1.2 Projekt mål

Arbetet med att etablera en kulturplats i Snösättra ska bygga vidare på tidigare utredningar om Snösättra kulturpark. För att realisera projektets mål och kommunfullmäktiges uppdrag har projektet identifierat ett antal viktiga leveranser och aktiviteter som sammanfattas nedan.

Viktiga leveranser för projektet utifrån kommunfullmäktiges uppdrag:

- Etablera en intern och extern samverkan kring området
- Provtäta och analysera marken samt identifiera föreningar inom stadsdelsförvaltningens arrendeområde
- Utredda de finansiella och juridiska förutsättningarna för en kulturplats
- Utveckla och etablera innehåll, inriktning, organisering samt drift av kulturplatsen i samarbete och dialog med aktörerna inom området.

1.1.3 Projektbeskrivning

Projektet avser uppdraget att etablera en kulturplats i Snösättra. I stadens budgetar för åren 2020, 2021, 2022, 2023 och 2024 har uppdrag för skapandet av en kulturplats i Snösättra preciserats.

Kommunfullmäktiges budget 2020:

”Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samråd med kulturnämnden och exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för en kulturpark i Snösättra.”

Kommunfullmäktiges budget 2021:

”Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska leda, samordna och under 2021 påbörja etableringen av en ny kulturplats i Snösättra industriområde i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden och i dialog med aktörerna i Snösättra.”

Kommunfullmäktiges budget 2022: "Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska fortsätta arbeta för en permanent kulturplats i Snösättra samt som en del i det arbetet öppna en Popup-kulturplats sommaren 2022. I arbetet deltar kulturnämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och externa aktörer."

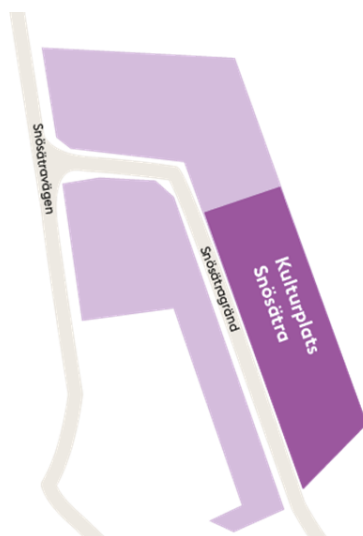
Kommunfullmäktiges budget 2023: "Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verksamma i området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösättra"

Kommunfullmäktiges budget 2024:

"Exploateringsnämnden ska beställa en ändring av detaljplanen för Snösättra för att möjliggöra inrättandet av en permanent kulturpark med fokus på graffiti."

Kulturplatsen i Snösättra har avgränsats geografiskt till tre arrenden i Snösättra. Stadsdelsförvaltningen arrenderade dessa av exploateringskontoret fram till maj 2023 och därefter tecknades ett arrendeavtal med Kulturkvarter Snösättra som löper till maj 2024.

Kulturplatsområdet utgör endast en del av Snösättra upplagsområde (se karta).

1.1.4 Avgränsning

Projektet ansvarar inte för den löpande driften och underhållet av Snösättra under projekttiden utan detta ansvarar berörda förvaltningsorganisationer för. Projektet ska löpande samverka och koordinera sig med den löpande verksamheten genom t ex inplanerade trygghets- och informationsutbytesmöten.

1.1.5 Milstolpar

Följande milstolpar var inplanerade enligt projektplanen

Milstolpe 1 – Markprover samt rivning/säkring av byggnader.

Under första halvåret 2022 revs de hus som ansågs osäkra inom de tre tomterna som Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning då arrenderade. Det sista huset revs sensommaren 2022 då det blev föremål för ockupanter. Även murar och väggar säkrades. Under 2021-2022 gjordes provtagningar av marken på kulturparkens tomt, tidigare omnämnt som tre arrenden. Undersökningen visade att PFAS förekommer ställvis i grundvatten inom industriområdet. Mot bakgrund av rapporten har stadsdelsförvaltningen i samarbete med trafikkontoret låtit asfaltera kulturparkens tre arrenden, som en permanent lösning.

Milstolpe 2 – Intern och extern samverkan är etablerad

En rad olika intressenter har bjudits in under projektets gång och idag finns en mer etablerad samverkan med Kulturkvarter Snösätra. Mer om detta finns under 2.1.2

Milstolpe 3 – Utredning avseende arrenden samt utredning/tolkning av nuvarande detaljplan klar.

Eftersom detaljplanen för Snösätra medger upplagsverksamhet ansökte stadsdelsförvaltningen om tidsbegränsade bygglov för bland annat containrar i samband med poppen 2022.

I november 2022 redovisade arbetsgruppen som arbetat med detaljplanefrågan sitt arbete. För en permanent kulturplats krävs en detaljplaneändring. En ändring av en detaljplan är förenat med höga kostnader och risker. En planändring kräver också en tydlighet kring vem som ska bekosta, driva och vara ansvarig för detaljplanearbetet.

I budget för 2024 har exploateringskontoret fått i uppdrag att beställa en detaljplaneändring för en permanent kulturpark med fokus på graffiti. 2 miljoner kronor finns avsatta för att beställa detaljplan för detta ändamål. En ändring av detaljplanen inklusive nödvändiga utrednings- och anläggningskostnader har beräknats kosta avsevärt mer så förutsättningarna för uppdraget behöver initialt studeras.

Milstolpe 4 – Eventuell sanering påbörjad och klar

Slutsatsen från den undersökningsrapport som exploateringskontoret och stadsdelsförvaltningen tagit fram delas av miljöförvaltningen. Slutsatsen innebär att de tre arrendena där kulturplatsen ligger ska asfalteras för att möjliggöra att fastigheterna ska kunna användas för kulturutövning då det fanns halter av föroreningar i ytlig mark. Asfalteringen blev klar i juni 2023.

Milstolpe 5 – Innehåll och plan för drift av kulturplatsen klar

Ett samarbetsavtal mellan kulturkvarter Snösätra och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning beslutades på stadsdelsnämndens möte i maj 2023 och ett arrendeavtal med Kulturkvarter Snösätra beslutades i maj 2023 i exploateringsnämnden. Alla projektets effektmål införlivades i samarbetsavtalet.

Milstolpe 6 – Projektrapport klar

Statusrapporter har presenterats vid varje styrgruppsmöte. Fem lägesrapporter har producerats under projektets gång och lagts fram för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Detta dokument utgör slutrapport för projektet.

2 Resultat

2.1 Måluppfyllelse

2.1.1 Effektmål – Kulturplats Snösätra

Projektet tog tidigt fram effektmål för arbetet med att skapa en kulturplats i Snösätra

1. Har ett brett utbud med många olika aktörer och användare och där gatukonsten har en fortsatt roll.

Projektet har haft öppna dialoger för att öppna upp både för tidigare intresserade kulturutövare och för nya intressenter.

Kulturstöd har beviljats till en stor bredd av musik, konst, teater och hantverksutövare, graffiti, workshops mm. Gatukonsten är grunden i Kulturplats Snösättras verksamhet och genom samarbetsavtal med Kulturkvarter Snösätra säkras både bredden av aktiviteter samt gatukonstens roll i Snösätra.

2. Är öppen, välkomnande och fri från diskriminering. Området ska vara tillgängligt och öppet för att alla.

Aktivitetserna inom ramen för kulturstödet har riktat sig mot olika målgrupper, vilket har öppnat upp platsen för fler. Det upprättade samarbetsavtalet mellan Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och Kulturkvarter Snösätra betonar vikten av bredd i verksamheten och i föreningens stadgar betonas den demokratiska värdegrunden. En utvärdering gjordes av de som deltog på pop-upen och de berättar om aktiviteter för alla åldrar, från barn till vuxna, men även att fler aktiviteter hade kunnat genomföras om mer medel hade funnits.

I vägledningen för användandet av kulturplatsen hänvisas till stadens demokrativillkor. Dessa säger att lokaler inte ska upplåtas till en aktör om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten;

1. utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

3. Har en långsiktigt hållbar organisation

Staden ska inte driva en kulturplats utan uppdraget har hela tiden varit att stödja och eftersträva en aktörsdriven kulturplats. Arbete för att stärka och stötta aktörerna har varit en central del i projektets framdrift. Under popupen fick ordförande i Kulturkvarter Snösätra ansvaret som producent för popupen. Kulturkvarter Snösätra har under de senaste två åren utvecklats som kulturaktör, både genom sitt styrelsearbete och när det gäller organiseringen av aktiviteter. De har även utvecklat sitt arbetssätt gällande att vara värd för olika evenemangs genomförande på platsen.

I maj 2023 upprättades arrendeavtal mellan exploateringskontoret och Kulturkvarter Snösätra samt samarbetsavtal mellan Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och Kulturkvarter Snösätra. Båda avtalen löper till och med den 14 maj 2024. Båda förvaltningarna är positiva till en samordnad förlängning av avtalen med Kulturkvarter Snösätra. För att få en hållbar kulturplats över tid behöver fortsatt stöd finnas från stadens olika förvaltningar.

4. Har verksamheter som bedrivs i samklang med Rågsveds naturreservat.

I vägledningen för Snösätra kulturplats finns naturreservatets riktlinjer med. Att kombinera ett naturreservat med en kulturplats är inte självklart men har bedömts vara möjligt, under förutsättning att hänsyn tas till gällande föreskrifter. Kulturplatsen har prövats under en tid men samarbetet kräver noggrann uppföljning över tid av både buller, föroreningar m.m.

5. Har verksamheter som är lagliga och bedrivs inom ramen för vad som är tillåtet.

Projektet har tagit fram en kris- och säkerhetsplan som stöd i trygghetsarbetet. Varje vecka träffas trafikkontoret, exploateringskontoret, polisen och stadsdelsförvaltningen för att delge varandra en lägesbild och stödja varandra i att genomföra åtgärder som krävs.

Både i samarbetsavtalet och arrendeavtalet med kulturkvarter Snösätra påtalas vikten av legal verksamhet och att polisanmäla alla olagliga händelser.

2.1.2 Projekt mål

Etablera en intern och extern samverkan kring området

I inledningen av arbetet 2021 initierades och genomfördes en rad dialoger med intressenter på plats i Snösätra. Syftet med dialogerna var att återknyta kontakt med aktörer som deltagit i förvaltningens tidigare utredningsarbete om förutsättningarna för en kulturplats i Snösätra, att berätta om projektet samt att få en bild av vad aktörerna uppskattar och vill bevara med platsen. Även nya intressenter bjöds in till dialog.

Projektet bjöd även in samtliga aktörer som fick kulturstöd 2022 till möten som ett sätt att samverka och förbereda inför popupen. En producent med koppling till Kulturkvarter Snösätra fick i uppdrag att samordna arbetet med popupen. Efter genomförandet fick deltagande aktörer möjlighet att utvärdera popupen och synpunkterna har varit värdefulla för projektets fortsatta arbete.

Sedan staden tecknade arrende- och samarbetsavtal med kulturkvarter Snösätra har samverkan formaliserats till månadsvisa avstämningsmöten mellan exploateringskontoret, kulturförvaltningen, Kulturkvarter Snösätra och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. Formerna för den interna samverkan redovisas under kapitel 3.1 Projektorganisation

Provta och analysera marken samt identifiera föroreningar inom stadsdelsförvaltningens arrendeområde

På uppdrag av Stockholms stad har Liljemark Consulting AB utfört en miljöteknisk markundersökning i syfte att kartera förekomst och spridning av per- och polyfluorerade alkylsubstanser, PFAS, vid Snösätra industriområde (dnr EÅV 2022/113). En fråga till företaget var om hårdläggning av marken i kulturparken kan påverka spridningsförutsättningarna av PFAS. Undersökningen visade att PFAS förekommer ställvis i grundvatten inom industriområdet. Förekomsten av PFAS kopplas till användning av brandsläckningsmedel i samband med släckningsarbeten som förekommit inom industriområdet. Liljemark rekommenderade att kulturparkens mark ska hårdläggas, då det bedömdes i viss mån kunna reducera risken för att PFAS sprids. Mot bakgrund av rapporten har stadsdelsförvaltningen i samarbete med trafikkontoret låtit asfaltera kulturparkens tre arrenden, som en permanent lösning.

Utreda de finansiella och juridiska förutsättningarna för en kulturplats

En arbetsgrupp inom projektet har ägnat mer tid åt detaljplanefrågan. Rapport från denna grupp presenterades på strategiska styrgruppens möte i november 2022.

Tre olika scenarier prövades:

Scenario 1: Tillfällig kulturplats (ca 1-2 år till)

Scenario 2: Permanent kulturplats genom planändring

Scenario 3: Nolläge – inget uppdrag om kulturplats

För en permanent användning av Snösätra som kulturplats behöver detaljplanen ändras. Tills nu har projektet arbetat med tillfälliga bygglov på platsen. I budget 2024 har exploateringskontoret fått i uppdrag att beställa en ändring av detaljplanen, för att möjliggöra en permanent kulturplats..

Utveckla och etablera innehåll, inriktning, organisering samt drift av kulturplatsen i samarbete och dialog med aktörerna inom området.

Sedan maj 2023 arrenderar Kulturkvarter Snösätra från exploateringskontoret ett arrendeområde som utgör kulturplatsen idag. Kopplat till arrendeavtalet har Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning ett samarbetsavtal med Kulturkvarter Snösätra. Efterfrågan på förlängning av avtalen har kommit från Kulturkvarter Snösätra sida.

Stadsdelsförvaltningen avser förlänga samarbetsavtal med Kulturkvarter Snösätra. I samband med detta avser exploateringskontoret, mark- och förvaltning att skriva nytt arrendeavtal när det nuvarande går ut i maj 2024. Samarbetsavtal och arrendeavtal synkroniseras i tid och innehåll.

Samtliga projektmål har utvärderats och är uppfyllda.

2.2 Ändringsönskemål och restlista

Omformulering av uppdrag i de olika budgeterna har inneburit viss förskjutning i beskrivningen av uppdraget exempelvis uppdraget om att ha en popup under 2022 och betoning på gatukonstens roll i uppdraget för 2023. Med anledning av detta har projektplanen justerats den 15 november 2021 och den 17 januari 2023. I samband med den senaste revideringen slogs styrgruppen för Snösätra samman med styrgruppen för platssamverkan Rågsved.

2.3 Tidsplan

Tidplanen för projektet har hållits inom gällande tidsram.

2.4 Projektbudget

Projektet har tilldelats medel enligt följande;

2021	
Centrala medelsreserven	1 000 000
Varav 0,6 mnkr till projektledning och 0,4 mnkr till inledande miljöprovtagningar	
	1 000 000
2022	
Centrala medelsreserven	1 000 000
Markprover från miljöförvaltningen	500 000
Kulturförvaltningen driftstöd pop-up	600 000
Trygghetsmedel, rivning/uppbyggnad, belysning	1 500 000
Kulturstöd	1 700 000
	5 300 000
2023	
Centrala medelsreserven	2 000 000
Kulturförvaltningen, kulturstöd	1 300 000
	3 300 000

Utöver dessa medel har trafikkontoret asfalterat Snösätra gränd och satt upp ny belysning. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning, exploateringskontoret och trafikkontoret har belastats med kostnader förknippat med att trygga och säkra platsen det vill säga rivning av byggnader, bortforsling av tjuvdumpar och iordningställande efter inbrott. Den sammantagna överskjutande kostnaden uppgår till ca 3 500 000 kr

3 Arbetssätt

3.1 Projektorganisation

Projektet har inledningsvis varit organiserat enligt denna modell.

De tre olika arbetsgrupperna redovisade sina rapporter i slutet av 2022 och sedan dess har projektorganisationen bestått av en strategisk styrgrupp och en operativ styrgrupp.

Strategiska styrgruppen för Snösätra har sedan januari 2023 ingått i styrgruppen för platssamverkan Rågsved.

11 Projektets organisation och bemanning

Projektet är organiserat genom en strategisk och en operativ styrgrupp. Se figur 2 nedan.

Figur 1. Projektets organisation

I projektets strategiska styrgrupp ingår representanter från de förvaltningar som fått uppdraget av kommunfullmäktige att samarbeta kring en etablering av kulturplatsen. Se tabell 1 nedan.

3.1.1 Lärdomar

När flera förvaltningar samverkar över en längre tid, i detta fall drygt två år, så kan angelägenhetsgraden variera. Det innebär att det ibland var svårt att få allas uppmärksamhet samtidigt. Förvaltningarna har olika kärnuppdrag och olika resursfördelningsmodeller, till exempel så debiterar vissa förvaltningar alla sina timmar medan andra inte räknar tid på det sättet. Fördelning av medel till olika förvaltningar, exempelvis till miljöförvaltningen och kulturförvaltningen medförde att medel fick fördelas om. Projektet anser att det hade varit enklare om en förvaltning hade fått hela projektbudgeten.

3.2 Samarbetsformer

Uppdraget får anses vara komplext genom att det inneburit många kontakter inom staden, med civilsamhället, andra myndigheter, lokala kulturaktörer och boende m.fl. Uppgifter som ska lösas är allt från kommunikativa processer till väldigt praktiska frågor som tjuvdumpar, inbrott mm. Tanken från början var att separera driftsfrågor från utvecklandet av kulturplatsen men eftersom det ena förutsätter det andra har flera funktioner fått engagera sig både i praktiska och strategiska frågor.

3.3 Metoder och verktyg

Lilla Ratten har använts som projektmetod vilket varit positivt både för projektgruppen och för projektresultatet.

3.4 Kvalitetssäkring

Sammanställning av beslut – projekt kulturpark Snösätra biläggs strategiska styrgruppens mötesanteckningar.

Det har gjorts riskanalyser inför poppen, Springbeast-festivalen och för det löpande arbetet. I varje statusrapport till strategiska styrgruppen har risker, beroenden, utmaningar flaggats.

Varje vecka har trygghetsmöten gällande Snösätra genomförts där risker, händelser, vidtagna åtgärder och nya åtgärder diskuterats

4 Övriga erfarenheter

4.1 Resurshantering

Det har gått åt fler personalresurser än vad som beräknats och som det funnits ekonomiskt riktade medel för. Genomförandet av poppen 2022 medförde extra resurser från framförallt Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. Trafikkontoret och exploateringskontoret har lagt fler resurser än beräknat i projektet framförallt kopplat till trygghetsproblematiken på området.

4.2 Arbetssätt i projektet

Projektgruppen har haft regelbundna möten, något som varit av stor vikt.

Strategiska styrgruppen har träffats regelbundet och statusrapporter har presenterats vid varje möte. I minnesanteckningar från dessa möten ligger bilagan med gällande beslut. Projektmöten har under perioden första halvåret in på hösten 2022 skett varje vecka. Under 2023 har projektmötena varit mindre frekventa.

Sedan avtal tecknats med Kulturkvarter Snösätra sker det avstämningsmöten mellan exploateringskontoret, kulturförvaltningen, Kulturkvarter Snösätra och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning en gång i månaden.

Eftersom trygghetsfrågorna är angelägna i Snösätra så har det varit av största vikt att säkra upp en systematik och mötesstruktur för dessa frågor.

4.3 Projektdokument och styrning

Projektplan och projektdirektiv kommer att diarieföras. Övriga dokument som skapas i projektet överförs till arkivet när projektet är avslutat och formellt stängt.

Avslutande reflektioner

Att etablera en kulturplats i Snösätra är ett komplext projekt och ett arbete utan ett tydligt slut. Kommunfullmäktiges uppdrag till exploateringskontoret om att beställa en ny detaljplan är en avgörande del för att se om det är möjligt att gå vidare mot en mer permanent kulturplats i Snösätra. Under tiden behöver förvaltningsorganisationen fortsatt vara engagerad i platsen för driftsfrågor, regelefterlevnad, stöd till kulturutövare och miljöövervakning.

Kulturkvarter Snösätra är en aktiv och utvecklingsorienterad organisation. Under projektets gång har organisationen anförtrots ett allt större ansvar för kulturplatsen, i linje med projektets ambitioner om att kulturaktörer, och inte staden, ska driva kulturplatsen. Under ett drygt halvår har organisationen arrenderat kulturplatsen. Det är en kort period och Kulturkvarter Snösättras organisatoriska och finansiella kapacitet behöver fortsatt prövas. Samtidigt som staden är beroende av att organisationen kan uppvisa långsiktighet så är förutsättningarna som de verkar i alltför korta. Bland annat beror det på att nuvarande detaljplan och infrastruktur sätter gränser för långsiktig utveckling och vad som är möjligt att göra. Projektet har exempelvis inte kunnat tillmötesgå önskemål från kulturutövare om att utveckla platsen med café, utställningshallar med mera.

I början av projektet uttryckte aktiva i Snösätra att det var osäkra regler som gäller i Snösätra. Projektet har därför arbetat aktivt för att sätta upp gemensamma regler att verka inom. Dessa har införlivats i avtalen som kulturkvarter Snösätra har med Stockholm stad. Efterlevnad av reglerna blir fortsatt viktigt även efter projektslut. Nya regler kan behöva komma till, vartefter området och verksamheten utvecklas. Samspelet med omgivande naturreservat är fortsatt viktigt.

Otillåten och olaglig verksamhet i Snösätra har varit en utmaning för projektet och påverkat den samlade bilden och närboendes inställning till kulturplatsen. Kulturplatsen har ibland även fått orättvis negativ

uppmärksamhet för händelser som utspelar sig på andra platser inom upplagsområdet.

Även efter projektets slut behövs ett fortsatt samarbete mellan förvaltningar, ett gemensamt ägandeskap och en strävan efter att hitta gemensamma lösningar. Tillit och kommunikation är viktiga komponenter, både internt i staden och externt med de kulturutövare som verkar på platsen.